

Frontnapló a Gyalui Havasokban folyó harcokról ^[1]

1944. szeptember 8. - szeptember 28.

„Pihenőt rendeltek el, én is lefektettem a szakaszomat. A fiúk eddig derekasan megállták a helyüket. Csak az búsit bennünket, hogy nincsenek fegyvereink. Mindössze 1 puska, 1 pisztoly és egy csomó kézigránát van a szakaszban. A puska a legényemé, a pisztoly az enyém, kiadtam fejenként 2 kézigránátot. De micsoda páncéltörők vagyunk mi löveg nélkül? Szinte úgy hiányzik, mint a fél kezünk.”

Bevezetés

Gábris Ernő 1920. november 11-én született Szombathelyen. Édesapja szabómester volt, kisiparos. A kereskedelmi középiskolát végezte el, és azután a veszprémi adóhivatalnál kapott állást, mint forgalmi adó- és malomellenőr. A 33. hegyivadász zászlóaljhoz 1942. október 5-én vonult be, karpaszományosként. Besztercére hívták be.

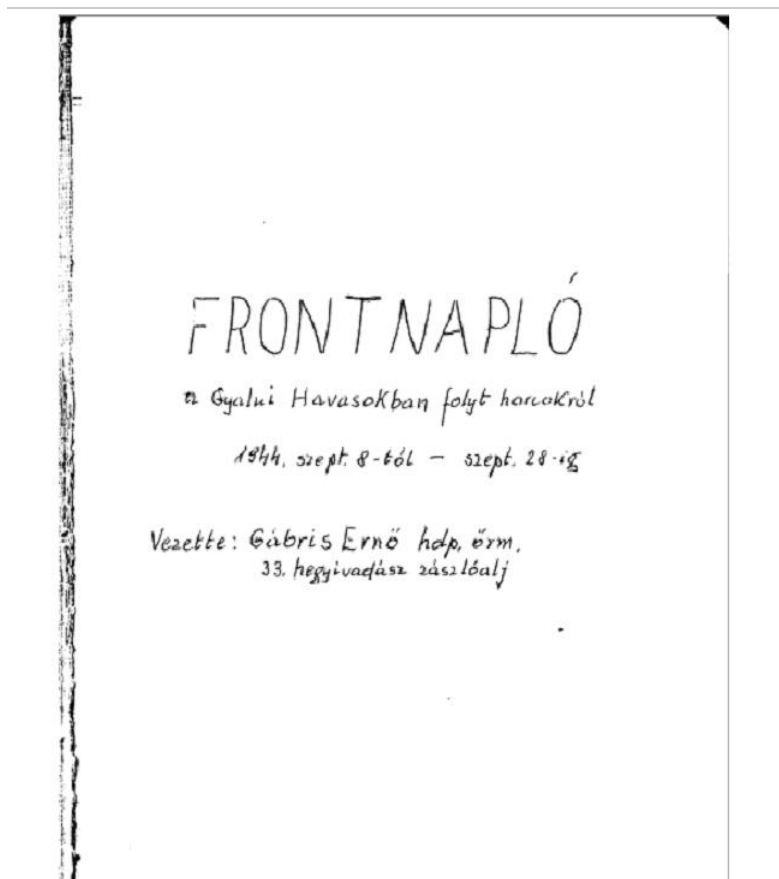
Eredetileg repülő akart lenni, el is végezte a vitorlázó-repülő iskolát, és beadta a kérvényét a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalaphoz. Mivel a korabeli nagykorúságot (24 évet) még nem érte el, édesanyja beleegyezését kellett volna kérnie. Ezt azonban nem kapta meg. Édesapja akkor katonai szolgálatát töltötte.

1942 karácsonyát otthon töltötte, majd a szabadság után Gyimesfelsőlokra tért vissza, ott végezte el a tartalékos tiszti iskola első évfolyamát 1943. január elejétől május végéig. Ezután visszakerült alakulatához, amelyet időközben Borgóprundra, az új laktanyába irányítottak át. Innen 1944. január elsején Rahóra irányították át a tartalékos tiszti iskola második évfolyamára. Miután ezt elvégezte, hadapród őrmesterként visszakerült Borgóprundra.

A naplóban leírt események után kalandos körülmények közepette sikerült túlélnie a háborút. Sebesüléséből felgyógyult, német birodalmi területre került, ahol amerikai fogságba esett. Onnan tért haza, 1946-ban. Továbbtanult, könyvvizsgáló lett, nyugdíjazásáig pénzügyi területen dolgozott. 1947-ben megnősült. Ma is jó egészségben él, unokái vannak.

A naplóban jól nyomon követhető a kezdeti lelkesedés, amely még 1944 kora őszen is övezett egy Románia elleni támadást. Az egyszerű honvédek is szívesen mentek harcba. Gábris Ernő alakulatának frontszakaszán, vagyis az Erdélyi-szigethegységben (Erchegységben) nem folytak komoly harcok, erre a terep nem is nagyon adott lehetőséget. A fő csapásirány mind a magyar-német, mind pedig a román-szovjet részről először a Kolozsvár-Torda irány volt, illetve délebbre Makó-Arad vonala. A tordai csatában először a magyar erők lényegében önállóan szétverték a szembenálló román hadsereget, és felszabadították Tordát. Ezután a beérkező szovjet erők rövid állóháborúra kényszerültek, végül a déli frontszakasz összeomlása után ki kellett vonulni a magyar-német erőknek. Az Arad környéki hadműveletek később indultak meg, itt a szovjet páncélosok már néhány nap alatt beavatkoztak, és gyorsan szétverték a páncéelhárítással jószerivel nem rendelkező magyar erőket.

Mindeközben a két csatamezőt összekötő hegyvidéki harcokra kevesebb figyelem irányult, és a magyar hadtörténetírás legújabb szintéziseiben sem került fókuszba az itt vívott küzdelem. A napló tehát hiánypótló munka.

Ne lepődjünk meg, amikor a naplóban megjelenik a zsákmányoló magyar honvédek képe. A román lakosságot ellenségnek tekintették, és talán nem túlzás kijelenteni, hogy a régi ellenállási hagyományokkal - Horea-Closca, Avram Iancu - rendelkező román (móc) lakosság többsége is ellenséges érzülettel viseltetett a magyar honvédek irányában. Ráadásul a „szerzés”, más néven „faszolás” a magyar honvédségen belül is bevett fogalom volt (sőt, még a Néphadseregben is az maradt). Az a brutális kegyetlenség azonban hiányzik a fosztogató magyar honvédekről készült leírásokból, amellyel más korabeli hadseregek - akár a román, vagy a szovjet - sajnos bőven rendelkeztek. A szövegben olvasható kihágásokkal szemben így tehát a szovjetek elkövetett tömeges megerőszakolások vagy a román hadsereg olyan bűncselekményei állnak, mint amilyen a közeli bihari frontszakaszon fekvő Magyarremetén végrehajtott tömeggyilkosság volt. Ezekhez képest az itt olvasható zsákmányolás - bár nem igazán felemelő híradás - mégiscsak eltörpül.

A napló tehát nem a legfényesebb magyar hadikrónika. Már csak azért sem, mert a rosszul felszerelt, gyengén képzett, tisztekkel alig rendelkező alakulatok a zavaros irányítás mellett nem igazán tudtak a győzelmet a markukban érző román erőkkkel szemben sikeresen tevékenykedni. Ettől függetlenül a román irreguláris és reguláris erők ezen a fronton nem érték el céljaikat. Arra is érdemes felhívni a figyelmet, hogy a jól vezetett, felszerelt, a pozíciókat előnyösen kihasználó magyar erők máshol kiválóan helytálltak - például a Kárpátok erődrendszerében, az Árpád-vonalban.

A szövegben derekas helytállásról és a pőre túlélési vágyról egyaránt olvashatunk. A napló tehát az emberi helytállás és a gyarlóság közös tanúságtétele. A háborúba vetett emberi sors lenyomata, az iszonyatos forgószél által felkapott magyar ember visszaemlékezése.

Hát szóval megsebesültem" - ami a frontnapló után történt

Forrás

Frontnapló a gyalui havasokban folyt harcokról

1944. szeptember 8-tól - szeptember 28-ig

Vezette: Gábris Ernő hadapród őrmester,

33. hegyivadász zászlóalj

„Fegyver, fegyver kívántatik, s jó vitézi nekibuzdulás” (Zrínyi Miklós)

1944. szeptember 8.

Ez a mai nap nevezetes dátum lett az életemben. Úgy kezdődött, mint a többi ünnepnap. Reggel 9 órára bementem a baraktáborba. Meglehetősen üres volt már a tábor, mert tegnap minden anyagot elszállított a törzspót század [a] Dunántúlra, csak a menetfelszerelés maradt nálunk. Egy darabig kábultan lézengtem a melegtől, majd lementem a patakra fürdeni. Megebédeltem, majd egy szál fürdőnadrágban végigfeküdtem a barakokban a priccsen, és a délutáni programon gondolkodtam. 3 órakor jön futva a napos és jelenti, hogy riadó. Először azt gondoltam, hogy ez is csak olyan, mint az eddigiek, felszerelünk, azután nem történik semmi, és leszerelünk. Az embereknek nagy részét leküldtem az istállóba a lovakért. Egyszer csak megjelenik felettünk egy repülő. Ez nem volt szokatlan, jár itt minden nap elég. Azonnal rejtőzést rendeltem el. A gép szépen húzott el a tábor felett, amikor sustorgást hallok. A következő pillanatban beugrik mindenki a patakmederbe. 3 hatalmas robbanás rázza meg a levegőt. Lapulunk a meder oldalához, és az újabb csomagokat várjuk. De a gép elszállt, újak nem jöttek, erre mi előbújunk. Látom a füstfelhőt a patak menti sátor tábor felől felszállni, és a robbanóanyagok jellegzetes szaga tölti meg a levegőt. Az összeállást már nem lehet a baraktáborban megtartani, az egész századot kiküldöm a hegy alá. Közben jön egy hírvívó a sátor táborból, és tőle tudom meg, hogy csak 3 sebesülés történt: egy súlyosabb és két könnyebb, azon kívül két ló kapott szilánkokat. Egyéb kár nem történt. 6 bombát dobott le a repülő, de 3 befulladt. Ez volt az első légitámadásunk Borgóprundon .

Eközben bejött Szabó zászlós, a századparancsnokunk, és a szakaszparancsnokokkal együtt kimentünk a századhoz a hegy alá. 5 órakor jön egy kerékpáros hírvívó, és jelenti, hogy az összes század- és szakaszparancsnok azonnal menjenek a zászlóaljparancsnokságra a százados úrhoz. Most már sejtettük, hogy rövidesen elvonulunk. Azonban mégis meglepődtünk, amikor a százados úr kiadta a parancsot, hogy ma este indulunk. Még az éj folyamán be kell érkeznünk Besztercére, onnan valószínűleg gépkocsin leszünk továbbszállítva Désen át Kolozsvárra. Nagy volt az örömünk, mert tudtuk, hogy Dél-Erdélyért megyünk . A baj csak ott volt, hogy nem voltunk még teljesen felszerelve. Puska kevés volt, a páncéltörő ágyúért és a pisztolyokért délután kellett volna elmenni Besztercére. A málhanyergék még nem voltak felszerelve a lovakra. A létszámunk sem volt még teljes, a hiányt újoncokkal kellett pótolnunk. A vonat csak második lépcsőben, éjjel

után fog utánunk jönni, és kérdés, utolér-e bennünket. Ezzel szemben az emberek lelkesedése mindent pótol. Nem is csoda, majdnem mind erdélyi, sőt, sok a délerdélyi [!] menekült is.

Este 21 óra 40 perckor rövid ima után elhagytuk Borgóprundot. Nem tudtam elbúcsúzni az itteni ismerősöktől. Egész éjjel meneteltünk meglehetősen vidám hangulatban. Hajnali 4 órakerültünk Besztercére. Egy füves térségen lefeküdtünk, 7 óráig szabad alvás.

Szeptember 9.

9 órakerültünk el Besztercéről. A város végén már vártak rájuk német teherautók. Azonnal felpakoltunk rájuk. Ma este be kell érkeznünk Kolozsvárra. Útközben sok érdekes dolgot láttam. Meglepett az a hatalmas forgalom, amit az úton, különösen is Szeretfalvától Désig tapasztaltam. A német visszavonulásnak hatalmas karavánjai vonultak gépkocsikon és szekéren, lovon, de gyalog nagyon kevés. Volt közöttük orosz is szép számmal. Úgy nézett ki az egész, mint egy hatalmas népvándorlás. Az úton, de különösen a községekben, a csapatjelző táblák tömegei irányították és rendezték ezt a zűrzavart.

Szamosújváron defektet kapott a kocsink, és addig bevásároltunk gyümölcsből. Igyekeztünk elkölteni a pénzünket, gondoltuk, hogy később nem sok hasznát fogjuk venni. Amíg itt várakoztunk, hatalmas záport is kaptunk. Volt időnk rendesen kimosakodni is. Ránk fért, mert egész szürkék voltunk a portól.

Este fél 8-kor érkezünk be Kolozsváron át a százfenesi gépkocsizó vonat osztag laktanyájába. Lerakodtunk, és ugyanolyan barakkban szállásoltak el bennünket, mint Borgóprundon volt.

Szeptember 10-11.

Borús, esős reggelre ébredtünk. Nem jól éreztem magam. A fejem fáj, a gyomrom émelygett, a jobb térdemet alig bírtam mozdítani, hiszen három nappal ezelőtt még feküdtem, mert alaposan megrántottam. Azonban még ki kellett mennem éles lövészethez páncéltörő ágyús löteret szemrevételezni. Útközben olyan záport kaptam, hogy teljesen bőrig áztam.

Ebéd után tisztí értekezletre hívtak. Megkaptuk a parancsot: zászlóaljunk a 12. hegyvidéki zászlóaljjal be lesz vetve. Délután folyamán biztosított menetben elindulunk. Menetvonalunk: Százfenes, Magyarlóna, itt átlépjük a volt román határt, majd Magyarfenes, Kisfenes, Járavölgy. Saját csapataink a vidéket már megszállták, azonban partizánvékenységgel számolhatunk. Előttünk két órányira 2 felderítő osztag fog menetelni. Tekintve, hogy vonatunk még nem érkezett be, előfogatokat kell igénybe vennünk. Tisztában voltunk a feladattal. Járavölgy ide kb. 35 km, ami egész éjszakai menetet jelent. Kaptunk pisztolyokat is, én pedig elmentem lőszert felvételezni.

Este 6 órakerültünk el nagyon jó hangulatban. Én is egészen rendbe jöttem. Pontosan este nyolc órakerültük át a volt román határt. Az idő borús, de enyhe volt, a szurok sötétség miatt alig láttunk. Minél beljebb mentünk, annál nagyobbak lettek a hegyek. Amikor Kisfeneset elhagytuk, egy 14 km-es szerpentin következett egészen Járavölgyig meglehetősen erős emelkedéssel. Nagyon lassan tudtunk előrejutni, mert a lovak nem bírták a hatalmasan megrakott szekereket, és minden 10 méteren meg kellett állni. Hajnal felé már ember-állat ki volt merülve. Én 4 órakerülték fel a hegyre egy lőszeres kocsit tetőjére, és ott aludtam el a ládákon. Reggel fél 7 volt mire felébredtem. Egészen jól kipihentem magamat. A szerpentinnek azonban még mindig nem volt vége. Végre 10 órakerülték el az 1000 m-es hegytetőt. Gyönyörű kilátás nyílt innen egyfelől messze elterülő Kolozsvárra, a másik oldalon pedig az alattunk levő Járavölgyre. Itt megálltunk, elértük a célunkat.

Pihenőt rendeltek el, én is lefektettem a szakaszomat. A fiúk eddig derekasan megállták a helyüket. Csak az búsít bennünket, hogy nincsenek fegyvereink. Mindössze 1 puská, 1 pisztoly és egy csomó kézigránát van a szakaszban. A puská a legényemé, a pisztoly az enyém, kiadtam fejenként 2 kézigránát. De micsoda páncéltörők vagyunk mi löveg nélkül? Szinte úgy hiányzik, mint a fél kezünk. Fényesen [?] húznánk, csak volna velünk. De reméljük, rövidesen beérkezik. Vagy legalább a románoknál volna, hogy tudnánk szerezni.

Délben néhányan elmentek a faluba harácsolni. Szereztek is egy libát, pár láda kockacukrot, egy rádiót és egyéb apróságokat. Ebédre finom birkapörköltet ettünk. Ebéd után itt sátorot állítottunk. Eddig az egri 14-esek tartották megszállva ezt a hegytetőt, most mi vettük át tőlük a szolgálatot.

Este 7 órakerülték fáradtan feküdtem le a sátramban. Már javában aludtam, amikor a századparancsnoktól jön egy hírvívő, és visz a parancsnokhoz. Fent az egyik hátsó táboron a tábori őrsünk agyonlőtt egy román asszonyt és egy házba kézigránát dobta. A századparancsnok úr kiadta nekem a parancsot, hogy nagyobb higgadságra buzdítsam a járőröket, és 2 csapatcsendőrel kutassem át az alattunk kb. 100 m-re fekvő házat. Ez volt kb. fél 11-kor. Szép csendesen a ház közelébe osontunk, majd átkutattam az épületet, de semmi különöset nem találtam. Végre éjfélkor visszatértem és lefeküdtem.

Szeptember 12.

Ez a nap aránylag nyugodtan telt el. Molnár főhadnagy lement harácsolni a faluba. Hoztak is fel délelőtt egy disznót, pár rádiót és élelmiszert, azután ismét lement. Délben puská és géppisztoly ropogás hallatszott fel a völgyből. Délután azután jön föl Molnár főhadnagy, és újságolja, hogy a fűrésztelepen megtámadta őket néhány partizán, és alig tudták kivágni magukat. Ezután aztán esemény nélkül telt el a délután.

Szabó zászlós századparancsnok még este lement járőrbe, és hozott is magával egy asszonyt. Éjszaka úgy géppuskázott az egyik tábori őrsünk, hogy alig tudtam aludni.

Szeptember 13.

Délelőtt tisztí értekezlet volt. Kovács százados úr már tájékoztatott bennünket, hogy a szürkület beálltakor a pótzászlóalj (azaz mi) a Hideg és Meleg Szamos vidékére megy partizánvadászatra. Jelentettek szórványos partizánbandákat, de nem valószínű, hogy komolyabb erőket találunk. A máhát hátrahagyjuk, csak egy napi élelmet és köpenykoszorút viszünk magunkkal. Délre azután a terv módosult annyiban, hogy a pótzászlóalj reggel indul.

Délben megérkeztek Takács József és Horváth Kálmán zászlósok felderítő szakaszukkal. Ők még Szászfenesen váltak el tőlünk. Alsójárán nagy harcban voltak román erővel, de sikerült magukat csekély veszteséggel kivágniuk.

Délután erős mozgolódást észleltünk Járavölgy északi lejtőjén. Százados úr parancsára kiállítottuk a 4 aknavetőt, és azok elkezdtek gyúrni a hegyoldalt. Egyszer csak hatalmas dörmögést hallok a hátam mögött. Még azt hittem, hogy belöttek aknavetővel. Amint hátranézek, látom, hogy az egyik vetőnk darabokban, és körülötte véres, felismerhetetlen emberek fekszenek. Forrai szakaszvezetőt jajaftva támolygom. Combjába kapott egy nagy szilánkot. A vető mellett is nyög egy ember. Kettőnek az agyveleje szétloccsant, és felismerhetetlenségig összeroncolta őket a felrobbant vető. A cső berepült az udvar közepére. Csőrobbanás történt. Már csak 3 vetőnk maradt.

Estére felmentem a szakaszommal a balszármányon levő kúpra [?] tábori őrsnek. Éjfélkor virrasztottam, de 1 órakerülték már felbresztettek. Az egyik őrszem mozgást észlelt, és puskázott rája, de semmi komoly dolog nem történt.

Szeptember 14.

Emlékezetes nap ez. Ekkor estem át a tűzkeresztségen, de szomorú körülmények között. Reggel 6 órakerülték egy megerősített századdal elindultunk a szerpentinre a Hideg Szamos felé. Gyönyörű szép időnk volt. Biztosított menetben meneteltünk lefelé a szerpentinre. Én az utóvéddel voltam az egészségügyiekkel és a legényemmel. Útközben vígan szedtük a körtét a fákról és kutattuk át a házakat. 10 órakerülték már egészen bent jártunk a völgyben. Bal oldalról hatalmas meredek sziklás hegyoldal emelkedett. Egyszer csak teljes hosszában megszólalt a sziklás hegyoldal. Géppuska, golyószóró, puská vert bennünket. Aki tudott, beugrott az árokba. Hamarosan megszólalhattak a mi fegyvereink is. Egy darabig hátra figyeltem, hogy legalább a hátunkból ne kapjunk meglepetést. Negyed óra múlva azonban kivágtam magamat a legényemmel együtt balra föl, hogy a balszármányt biztosítsam. Közben állandóan pattogtak körülöttem a lövedékek. Főnt leültünk egy gyökerestül kidőlt fa mögé, és figyeltem a románok jobb szárnyát. Azonban már később ott sem láttam rendesen, és felhúzódtunk a műút felső kanyarulatá alá. Ide erősen csapkodtak a lövedékek, úgyhogy át kellett ugranom az úton, be az alig 20 cm mély árokba. A legényem az út túloldalán maradt két hírvívővel. Innen már nagyszerűen tudtam figyelni. Fölöttem és alattam állandóan pattogtak a lövedékek. A túloldalán a jobbszármány felé tolódtak el a partizánok. Az biztos, hogy nem volt egy csöpp harcászati érzékük sem, mert különben már eddig bekerítettek volna minket. Azon kívül a rejtőzésre egyáltalán nem törekedtek. A fele civil ruhás paraszt volt, térdre állva tüzeltek a peremről. Már egészen fáj a szemem a sok távcsővezéstartól. Sajnos nem tudtam odalőni nekik, mert csak pisztolyom volt. Hírvívőt

küldtem le, de nem tudom, átadta-e a jelentést. Déli 12 óra tájban már sem a legényemet, sem a hírvívót [a második hírvívót - a szerk.] nem találtam a helyükön. Isten tudja, hova lettek. Ottmaradtam teljesen egyedül. A golyók állandóan pattogtak körülöttem. Már a hátam fájt a sok fekvéstől, de olyan kicsi volt az árok, hogy alig tudtam megmozdulni. Alattam szivárgott a víz, a kövek nyomtak. A nap már lenyugvóban volt, amikor örült kiabálásra lettem figyelmes. A románok rohantak le a sziklákról a völgybe, és rohmozták a mieinket. Láttam már, hogy elvesztünk. Úgy fél 6 tájban egy puskás ember ugrott elé az árokba. Érdeklődtem a helyzetéről. Mindenki fut, amerre lát, válaszolta. A század le van szorítva a völgybe. Erre mi is felugrottunk, fel a hátunk mögött levő hegyre. Arra még szabad az út, de az országot el van vágva. Állandóan löttek bennünket. A hegy nagyon meredek és magas volt. A közepe táján találtam ismét két embert. Most már négyen voltunk. Mentünk föl a tetőre. A perem alatt füstöt láttunk. Felérve vettük észre, hogy két szénakazal ég. Megőrültünk neki, mert tudtuk, hogy a mieink jártak erre. Egyszer csak egy golyó füttyül el a fülem mellett. Azonnal levágódtunk, de több nem jött. Mentünk tovább a gerincen. Tőlünk kb. 100 méterre ülő csoportot vettünk észre. Megnéztem őket távcsővel: a mi katonáink. Heten voltak. Az egyik egy rádiót cipelt. Intettem nekik, mire, kissé bátortalanul ugyan, de közeledtek hozzánk. Alig mentünk 100 métert, a völgyből egy alak közeledett felénk golyószóróval a hátán. Nagyon megőrültünk, most már 12-en voltunk, egy egész golyószórós raj. Nem félünk már senkitől. Mentünk végig a gerincen, és este 9 óra volt, amikor minden baj nélkül beértünk a támaszpontunkra. Holt fáradtak voltunk. Itt Harkay hadnagy fogadott, és vette át a zászlóalj parancsnokságot. Most jött ki a Ludovikáról, és egyszeribe zászlóalj-parancsnok lett. Azt hiszem, ő rám gondolta [nem érthető, hogy mire utal - a szerk.]. Még elbeszélgettem a hadnagy úrral. Nem sokkal előttem jött meg Sándor őrmester néhány emberrel. Ők visszavonulás közben a hegytetőn tüzet kaptak két szénaboglyából. Az ellenséget géppuskával kifüstölték, és a boglyákat felgyújtották. Azokat láttuk égni. Az itteni támpont is kapott tüzet a délelőtti folyamán, de néhány aknagránáttal elhallgattatták a tűzfészeket.

Fél 10 tájban lefeküdtem, mert nagyon álmos voltam. 3 nap óta először vettem le a csizmámat és a nadrágot, és egy hét óta először feküdtem ágyban.

Szeptember 15.

Reggel ismét jött egy kisebb csoport Bányai karpaszományos honvéd parancsnoksága alatt. Ők éjjel vágták át magukat a hegyeken. Verbizky hadapród őrmester is Tordaszentlászlóról, hogy megérkezett oda 30 emberrel. Most már tisztábban láttuk a helyzetet. 2 honvéd látta, amint Kovács százados zászlóaljparancsnok és Szabó zászlós századparancsnok kb. 40 emberrel megadták magukat. Ugyancsak fogságba került Nagy Pál főhadnagy, dr. Trummer zászlós, Schulz zászlós, Horváth Kálmán zászlós, és az orvosunk, dr. Schwamm László. Az árkász és a géppuskás szakaszból alig maradt néhány ember, de máshonnan is nagy a veszteség. 6 lovunkat is kilőtték. Ottmaradt 4 géppuska, 1 gránátvető, 1 nehézpuska, 3 géppisztoly és 3 golyószóró. Molnár főhadnagy 3 emberrel kivágta magát és Szászfenesről telefonált. Ennek nagyon megőrültünk.

Délelőtti nekiláttunk a hadnagy úrral és Takács zászlóossal megszervezni a támpont védelmét. A védősereg igazán maroknyi volt. Rendelkezésünkre állott kb. 250 fő, 1 golyószóró, 1 géppuska, 1 gránátvető, 3 aknavető, 1 nehézpuska, és majdnem minden embernél puska. Kézigránát volt bőségesen. A 250 embernek azonban a fele 1 hetes újoncokból állott és nagy részük lovas volt, hiszen az egész pótzászlóalj vonat itt maradt. A zászlóaljat kétféle osztottuk: az egyik század parancsnoka lett Takács Jóska, a másik én. Önálló volt az aknavetőszakasz Égető Berci parancsnoksága alatt. Azonkívül maradt [a hadnagy] úr [?] kezében 1 golyószórós raj és egy nehézpuskás raj. Hogy sajnáltuk, hogy nincsen páncéltörő ágyunk, milyen jó hasznát tudtuk volna itt venni. 4 támpontot illetve tábort őröszt képeztünk. Ezeket saját magunkról neveztük el. Az egyik volt a János hegy, a másik a József körlet, a harmadik a Hajdú vonal és a negyedik a Gábris halom. A legmozgalmasabb volt a János hegy környéke. Állandóan ellenséges gyülekezéseket jelentettek a figyelőink, sőt gyakran belöttek hozzánk. Na de minket se kellett bízgatni! Néhány jól irányzott aknagránáttal elhallgattattuk őket, és úgy szétrebbentek, mint a csibék, amikor a héja közibük csap.

A sebesülteket minden baj nélkül beszállítottuk Tordaszentlászlóra. Foglyokat is szedtünk szépen, értékes adatokat tudtunk meg tőlük, amit távbeszélőn azonnal jelentettünk a dandárnak.

A hangulat nem valami bizakodó. A dandár összes zászlóalját szétverték, és a maradék vonul vissza. Délelőtti jött a 3-asoktól egy 12 főből álló, halálosan kimerült csoport. Nem tudják, hol a zászlóaljuk. Nem engedték tovább őket, mindjárt beosztottam [őket] a századomba. Itt éppen szükség van minden emberre. Ki kell tartanunk az utolsó emberig, azt a parancsot kaptuk a dandártól. El vagyunk szárvá mindenre, de legalább elég fegyverünk volna. Vagy a vonatot tudnánk leküldeni, hogy az anyag itt ne maradjon.

Tőlünk keletre, alig 10 km-re rettenetesen dübörög a front. Aknavetők, lövegek ontják a gránátokat. A rádió az esti hírekben azt mondta, hogy Kolozsvártól délre nagy anyagcsata dúl.

Szeptember 16.

Az éjszaka nyugodtan telt el. Reggel piszkálódtak egy kicsit a partizánok, de odapörköltek nekik néhány aknagránátot, és csend lett. Tovább szerveztem a századomat. Kiderült, hogy 81 emberem van.

A vételező kocsi ismét minden baj nélkül lement Szentlászlóra, tehát még szabad az út.

A dandártól biztatást kaptunk, hogy német csapatok fognak jönni segíteni. Egy halvány reménysugár. Kérdés, idejében érkeznek-e? Az aknavető tűz mind közelebből hallatszik. A románokkal orosz csapatok vannak, mi pedig itt állunk néhány szál fegyverrel és egy csomó újonccal. Nem számít, lesz, ahogy lesz! Este már alig 4 km-ről hallatszott a gránát becsapódás. Az eget megvilágította egy égő falu. Valószínűleg Asszonyfalva, ide 9 km.

Szeptember 17.

Vasárnap. Pokoli zenére ébredtem. Gyorsan megmosakodtam és felmentem a Gábris halomra. Előtte egy nagy medence, szemben velem a Tordai-hasadék. Aknavetők, gránát- és sorozatvetők, lövegek, harckocsik ontották magukból a gránátokat. Néha megszólalt egy-egy géppuska is. Repülők jöttek, és dobálták le a bombáikat, majd mások alacsony támadással söpörték végig a tüzelőállásokat. Úgy 11 óra felé aztán lassan elcsendesült minden. Ebéd után megtudtuk az okát. Molnár főhadnagy és Verbizky hadapród őrmester jött vissza 30 emberrel. (Hála Istennek 32-vel ismét többen lettünk.). A főhadnagy úr beszélt el, hogy Tordaszentlászlón német csapatokkal találkoztak, azok avatkoztak be a harcba, és az orosz-román csapatokat bekerítették. Ezért csendesedett el a harc.

A partizánok ismét próbálkoztak piszkálódni, de néhány jól irányzott aknagránáttal elhallgattattuk őket.

A délután folyamán Kolozsvárt bombázták román gépek. Visszafelé a gépek felettünk szálltak el. Távcsővel figyeltük őket. Egyszer csak az egyik gépből kivált valami fehér pont, és zuhant lefelé, majd egy ejtőernyős alakja bontakozott ki. Szépen himbálózva szállt éppen az alattunk levő völgy felé. Tüzel rá mindenki, de az ejtőernyős csak ereszkedett, végre a patak mellett földet ért. Jakab őrmester parancsnoksága alatt egy golyószórós járőr azonnal lement, hogy elfogja. Már aggódtunk értük, hogy hova lettek, amikor este visszaérkeztek, és az őrmester jelentette, [az] egész környéket átfésülték, de az ejtőernyősnek nyoma veszett. Pedig nagy kár, mert fontos adatokat tudtunk volna meg tőle.

Szeptember 18.

Ma nagy öröm ért bennünket. Német bajtársak jöttek a segítségünkre. Pedig magunk sem hittük volna. Délben motorzúgásra lettünk figyelmesek. Beérkezett egy német szakasz egy terepjáróra szerelt géppuskával. Nagy volt az öröm mindenütt, ami csak akkor lohadt, amikor megtudtuk, hogy mennek tovább Hasadátnak. Azonban mielőtt még elmentek volna, a gépágyújukkál végiglövettük az ellenséges fészeket. Mint a vadkacsák úsztak a levegőben a fényjelzős lövedékek. 2 óraker elment a német felderítő osztag Hasadára. Megint egyedül maradtunk, de nem sokáig. Este 6 óraker beérkezett egy német hegyivadász, gépkocsikon szállítva géppuskákkal, akna és gránátvetővel, és páncélkocsival megerősítve és főhadnagy parancsnoksága alatt. Most azután teljes lett az öröm. De talán én örültem a legjobban, hogy a német csapatok beérkezése részemről nem csak biztatás maradt, és így az emberek bizalma irántam megnövekedett.

A német parancsnokság mindjárt végigjárta a támpontokat a német szakaszok szétosztására. Az éjjel már sokkal nyugodtabban aludhattunk.

Szeptember 19.

Reggel 6 óraker a szokásos ébresztő: a partizánok géppuskával köszöntenek jóreggeli, mi aknavetővel felelünk adjonistent. Azután csend van. A német felderítő járőrök már reggel elindultak, ellenséges tüzet csak Járavize a Szamos felé eső gerincén kaptak a már ismert helyekről.

Délután megkaptuk a támpontokra a német megerősítést. Az én támpontom 2 géppuskát és 24 főt kapott. Egész biztonságban éreztük magunkat. Mint a hideg zuhany jött 5 óra tájban a riadó. Ellenséges harckocsik és csapatok törnek előre Járavölgy irányába. Parancsot kaptam támpontom azonnali megerősítésére, mivel az éppen az ellenség felé volt. Egy német páncélromboló járőr lement a völgybe egy páncélgépkocsival az út műszaki lezárására. Azonban, ahogy esteledett, úgy enyhült a feszültség is. Napnyugta előtt magyar katonákat láttunk közeledni a szemben levő tetőről. Lementem elébük. A 12. hegyivadász zászlóaljnak 1. százada jött a mellettünk levő kúpot [magaslátó - a szerk.] megszállni. Tőlük tudtam meg, hogy a dandár többi zászlóaljai Hasadáton vannak. Vasárnap őket nyírbálták olyan nagyon, de azóta a román-orosz csapatok be vannak kerítve, és repülőgépen szállítják nekik az élelmet és lőszert. Ezért volt az utóbbi napokban olyan csendes a front. A helyzet teljesen nyugodt, az ellenséges előretörés valószínűleg rémhir volt.

Este már kaptam a parancsot, hogy a megerősítésre küldött rajok foglalják el eredeti védőállásaikat. Az őrséget az újoncok és németek adták az éjszaka.

Minden újonc mellett egy-egy német állt. A német szakasz parancsnoka meglátogatott bunkeromban. Hozott egy üveg pálinkát, és azzal melegítettük magunkat, mivel az este elég hideg volt.

Szeptember 20.

Szép verőfényes reggel. A délelőtt éppen úgy telt el, mint a többi. Ellenséges gépek állandóan bombázzák Kolozsvárt, a sajátjaink a bezárt orosz erőket. Német felderítő járőrök ismét körbejárták a vidéket a szokásos eredménnyel: nincs semmi különösebb esemény. A front távolról morajlik, csak néha hallatszik egy közelebbi gránát becsapódás.

Délután átadtam a támpontomat az 1. század parancsnokának. Én összeszedtem szétszórott löveg nélküli szakaszomat, és ismét átvettem felettük a parancsnokságot. Ennek mindnyájan nagyon örültünk. Leköltözködtünk a parancsnokság melletti házba. Kivettem magamnak egy szobát, és ismét kényelemben éreztem magam. Este pulykasült volt vacsorára, melyre meghívtam a német szakaszvezetőt és tizedes barátját. Ők hoztak magukkal valódi bordeaux-i vörösborot, és vidám beszélgetéssel telt el az este. Volt is miről beszélni. A szakaszvezető járt Afrikában, részt vett a balkáni partizánharcokban. Különben grazi, tehát majdnem földi.

Hosszú idő óta ismét ágyban aludtam. Le is vetköttem ingre-gatyára. Alig tudtam elaludni a boldogságtól. Minden oldalról biztosítva, nyugodtan szobában és ágyban levetkőzve aludni, egyelőre ez álmaim netovábbja.

Szeptember 21.

Reggel 8 órakor 5 honvéddel és egy német szakasszal lementem Járavízre néhány számunkra fontos holmit harácsolni. A német szakasz gépkocsijával előre ment földteríteni, úgyhogy csak 5 emberrel maradtam a faluban. Itt vannak elhagyott házak, melyeknek a gazdái a hegyekbe menekültek, és beálltak partizánnak. Ezeket a házakat kutattuk át. Gyönyörű és értékes holmikat lehetett itt találni. Finom gyapjútakarók, mintás nehéz függönyök, vadbőrök, befőttek, lekvárok, baromfik garmadával. Fel is pakoltunk alaposan. Hoztunk magunkkal tyúkokat, ruhákat, lekvárokat, befőtteket, valamint 8 zsák zabot. Szereztem magamnak egy gyapjúkesztyűt, szappantartót és egy csomó apróságot, amire szükségem volt. A fiúk is szereztek sok mindenfélét maguknak. Ha ezeket haza lehetne küldeni! De így számunkra értéktelenek maradtak. Mit csináljunk velük, csak cipelni kell, ami számunkra fáradtságos dolog.

Délután a német felderítő osztag tüzet kapott, úgyhogy csak 6 óra tájban értek vissza a tehergépkocsik. No de a német kamerádok is megrakodtak alaposan. Őnek könnyű, mert a gépkocsikra minden főfér. Nekünk csak szekereink vannak, azok is túlszűfolva. Este elosztottuk a zsákmányt. Úgy el voltam telve a sok édességtől, hogy alig tudtam vacsorázni. Pedig finom gulyást készítették a szakácsok. Két német hadnagyot is meghívtam vacsorára. Vidám borozgatással és beszélgetéssel telt el az este. Az egyik hadnagy, civilben diplomata, járt a balti államokban, harcolt a Balkánon. Nagyon érdekes dolgokat adtak elő, különösen a szovjet besúgó rendszeréről.

A mai napon az összes karpaszományos tizedes elő lett léptetve hadapród őrmesterré. Gyorsan mennek előre. Tavaly ilyenkor még karpaszományos szakaszvezető sem voltam. Hiába, a tisztihány!

Szeptember 22.

Ismét pokoli zenebonóra ébredtem, akárcsak vasárnap reggel. Megmozdult a front. Dél-tájban kapom a parancsot: „Ellenség a Muntele Mare és Tordaszentlászló irányába előretört, és bekerítésre törekszik. Román gépek bombázták Hasadáton. Bombatámadással mi is bármely pillanatban számolhatunk. Ezért tovább, mert nagyon nyílt helyen vagyunk, a nehézfegyver század leköltözik Tordaszentlászló irányába a horhosba, és ott beássa magát. [Olvashatatlan] szivárgásszerűen, anyagot, szerelvényt és lovakat csak szürkület beállta után viszünk le.”

Ismét a hideg zuhany. Pedig már olyan biztonságban éreztük magunkat. Ráadásul a kamerádok is itthagytak bennünket, és lementek Tordaszentlászlóra az ellenséges előretörést megállítani. Így legalább a hátunk biztosítva lesz, de viszont arcban és szárnyban gyengébbek lettünk. A légi tevékenység rendkívüli módon megélné. Állandóan saját és ellenséges gépek cirkálnak a légtérben, és hol bomba-, hol alacsony támadással avatkoznak a földi küzdelembe. De a légelhárítás is megélné. Tordaszentlászló fölött egy román gép a szemünk láttára füstölögve zuhant le. Egy magyar vadászgép valahol szárnybillegetve szállt le.

Egész délután csákányoztuk a sziklákat, de a bunker mégsem készült el estére. Egy hegyivadásznak a kőfejtéshez is értenie kell. Ment is, de ilyen sziklákra mégsem számítottunk. Így hát az éjjel szabad ég alatt kellett aludnunk, pedig erősen felhősödött. Ágyban csak két napig sikerült aludnom.

Szeptember 23.

Egész kellemes lett volna az éjjel, de hajnalban megeredt az eső. Azonban magamra húztam a sátorlapot, és aludtam tovább.

Ébresztő 7-kor géppuskaszóra. A Jábris-halmot akarta megtámadni egy szakasz orosz, de az előttünk levő kúpon a 12-esek harcelőre tűzzel rajtuk ütött, mire azok géppuskájukat otthagya elszaladtak. Így tettek szert a 12-esek egy orosz géppuskára.

Reggel még hallatszott egy-két ágyúlövés, néhány gép is szálldogált, de 10 óra tájban minden elcsendesült. Még egy puska lövést sem hallani. Félek, hogy ez vihar előtti csend. Dél felé már lehetett néhány lövést hallani, de viszonylagosan mégis csend honolt.

A bunker délre elkészült. Egész csinosan nézett ki, de kiszült, hogy kicsi lett 14 embernek. Nosza, nekiláttunk még egyet csinálni.

Reggel úgy belaktam borjúpörkölttel, hogy nem tudtam ebédelni. Pedig jó disznósült volt ebédre. Hiába, jó dolga van most a katonának!

Délután már megtudtuk a csend okát. Ellenséges erők, kb. egy századnyi szivárgott föl a Jára-völgy túlsó oldalán levő gerince. Figyelőimnek jelentése szerint löveget is vontattak. Csak ez kellett a zászlóalj-parancsnokságnak. A gazdasági részleggel együtt azonnal összecsomagoltak, és az est beállta előtt leköltözték Kísfenesre. Az ütközetvonal kivételével az anyagot is levitték.

Alig, hogy lefeküdtem, 3 hatalmas robbanás hallatszott a völgyből. Már azt hittem, hogy a tüzekek lőttek be bennünket. Jönnek az árkászok, és tőlük tudom meg, hogy Járavízén az út volt fölszerelve hatalmas töltettel, érintőgyújtással, az robbant fel ellenséges behatás következtében.

Szeptember 24.

Vasárnap. Szép napos reggel. Ássuk tovább a bunkert. 11 órakor jelentik, hogy ellenséges csapatok és vonatsozlop menetel az 1180. magassági pont tájékán. Az aknavető már gyúrja őket. Főhadnagy úr azonnal riadót rendelt el. Az egész tartalék a János-halomra! Átvettem a parancsnokságot, felszivárogtunk a csúcsra. Géppuska-sorozatokat patognak a hátunk megett [!]. Telefonjelentés jön: a Hajdú-vonal elé gránát-, és aknavetőtüzet kérnek. Pár perc múlva már sívítanak a gránátok. Nemsokára jön a jelentés: a Hajdú-vonal előtt minden csendes. Lotz: Tüzet szüntess! Az egyik vető tovább tüzel a Gábris-halom melletti nyeregbe és magaslatra. Egyszer csak a hátunk megett megszólalnak a sorozatvetők. Gyúrják a sorozatokat. Valószínűleg a mieink. Néha szólnak a géppuskák is. Jól meg lehet különböztetni a német perregő sorozatait és az ellenség lassúbb durrogását. Aknavetőnk is tüzel tovább. Helyzetjelentés érkezik: az ellenség a Boros 1062-ről a

saját akna- és sorozatvető tűzre lehúzódtam a Jára-völgybe. Hirtelen suhogás hallatszik. Egy aknagránát becsapódott a völgybe, ahol a bunkert építettük. Pár percre rá egy másik. Én egy kis lyukba húzódtam, és írom e sorokat. Ismét gránát, a Gábris-halom oldalába csapódott. Megint egy, valamivel közelebb hozzánk. Kényelmetlen valami ez az akna. Halljuk a suhogást és nem tudjuk hová csapódik. Most egymás után három jött. A szemben lévő oldalról veretik a volt parancsnokság környékét. Ismét egy, már nem is számolom. Eddig örültünk, hogy az itteni partizánoknak nincs aknavetőjük. De úgy látszik, szereztek. Most már ezzel is számolhatunk. A becsapódások mindig közelebb jönnek. Az idő $\frac{1}{2}$ 2. Ma gránátot kaptunk ebédre. Most csend van nálunk, mindenki húzódik a lukjába. Most jön a telefonjelentés: a Hajdú-vonalat szétverték, 5 sebesült van. Egy negyedórányi csend után ismét kaptunk egy sorozatot. Most a repülőgépek vették át a szót. Bombáznak és alacsony támadással sóprik végig az állásokat. (Most kénytelen vagyok az írást abbahagyni, mert a tűzharc mozgásba ment át.)

Az ellenség szemből már nem tudott tovább támadni, oldalba igyekezett eltolódni. Különösen a Gábris-halmot szorongatják nagyon. Jött a jelentés: Nagyobb ellenséges erők vonulnak fel a Hegytető 1180-as magassági pont tájékán, és a János-halom, vagyis a mi állásunk felé tartanak. Egyszer csak hatalmas géppuska- és puska tüzet kaptunk. A hadnagy úr lefeküdt a német gránátvetőnk mellé és küldte a gránátokat a Hajdú-vonalban felszivárgó ellenségre. Én ott feküdtem mellette, egy bunker ajtajában. A golyók csak úgy fűtőrésztettek mellettünk. Jön Takáts Zoli és elhív hátra, hogy vegyem át a parancsnokságot a hátunkban elhelyezett emberek felett, mivel a románok bekeríteni igyekeznek bennünket. Alig mentem el, kb. 5 perc múlva bevágott a bunker mellé egy akna. Ha ott lettem volna, mellém csapódik, azonban a hadnagy úr és löszere a bunker másik oldalán fekédték, és mégcsak repeszt sem kaptak, egyedül Takáts Zoli, aki időközben visszament, egy kis légnymórást. De hátul sem voltam valami biztonságban. Időközben elfoglalták a Gábris-halmot és onnan kaptunk gyilkos oldalazó tüzet. A golyók állandóan a fejem felett süvítették, vagy csapódtak a földre, és nem volt semmi fedezékem. Szabadon feküdtem a hegyoldalban a hívívómmal. Amikor aztán az orrom elé fél méterre csapott be egy lövedék, felhúzódtunk egy vastagabb fatörzs mögé. Figyeltem a Kisfenes felé vezető országutat és a környező magaslatokat. Kb. 300 méterre tőlem egy román raj szivárgott le a műútra. Közben állandóan verették aknával az úttól jobbra lévő erdős hegyoldalt. A visszavonulás útját akarták elvágni. Az 1. század a Gábris-halomról már vonult vissza Kisfenes irányába. A figyelőim egy század erejű ellenség közeledését jelentették. Az aknavetőink pedig hallgattak. Egyszer csak rohannak le az embereim a völgy felé. Akkor már tudtam, hogy nyakunkon az ellenség. Be vagyunk kerítve. Akit meg tudtam fogni, magam köré gyűjtöttem az erdőben. Jön Takáts Zoli és átvette a parancsnokságot az összeszedett 16 ember felett. Én elmentem a főhadnagy úrnak jelenteni a helyzetünket. Ott volt a bunkerban a hadnagy úr mellett, aki még akkor is erégete a vetőjéből a gránátokat. Azt a parancsot kaptam, hogy kitartani a sötétig azután szivárgás hátra Tordaszentlászló irányába. Visszamentem, de már nem tudták 17-en tartani a hegyet. A Gábris-halomról már rohant le az ellenség, a másik oldalról is 100 méterre voltak tőlünk a románok. Visszavonulás! Kaptuk a parancsot. A szerelvényeinken már osztozkodtak lent a románok. Találtam az úton egy gazdátlan hátságokat, felkaptam a hátamra. Legalább legyen valami. Az idő délután 5 óra. Másztunk egyik hegyről le a másikra föl. A fejnük felett állandóan suhogtak a gránátok. Mi azonban mentünk tovább. Már nem számított semmi sem. Folyt rólunk az izzadság. Éhesek voltunk, elcsigázottak, reggel óta senki sem evett. Pihentünk, amikor 10 gránátot hallunk a fejnük felett átsivítani, de becsapódást egyet sem. Mindjárt eszünkbe ötlött: a mi otthagyt aknáinkkal lőttek utánunk, de nem tudták, hogy azokban biztosítószög is van. Így egy sem robbant. Este 9-ig mentünk árkon-bokron át, koromsötétben. Az volt a tervünk, hogy Tordaszentlászló előtt meghúzódnunk és megvárjuk a főhadnagy úrékat. Egy bokros helyen letelepedtünk. Kiállítottuk az őrséget, a többi lefeküdt a pusztá földre. Pokróca, köpenye alig volt hármunknak, de viszont nagyon fáradtak voltunk. Kolozsvár felett ellenséges gépek egymás után dobálták a Sztalin-gyertyákat. Sokszor 6 is égett. Szépen látszottak a géppuskák és gépágyúk tűzkigyói. Egy darabig néztem ezt a tűzijátékot, majd elaludtam.

Szeptember 25.

Alig derengett, amikor felkeltünk. Előttünk Tordaszentlászló, mellettünk Kisfenes. Elindultunk befelé Szentlászló irányába. A kisfenesi faluvég felett megálltunk és figyeltünk. Itt akartuk bevárni a főhadnagy úrékat. A falu szélén magyar katonákat láttam. A hívívómmal bementem a faluba tájékozódni. Legnagyobb öröömre ott találtam Takáts Jóskát a századjával, az aknavetőikkel és néhány más századhoz tartozó megkerült emberrel. Azonnal visszaküldtem a hívívót Takáts Zolihoz, hogy ők is jöjjenek ide. Reggelire csak egy darab kenyeret kaptunk, de volt a fákön elég szilva.

Éppen le akartam pihenni, amikor kaptam a parancsot, hogy 4 emberemmel menjek ki felderítő járőrbe. A 750. magassági pont tájékán katonákat láttak, állapítsam meg kicsodák, azon kívül vegyem fel az összeköttetést a túlsó oldal 786. magassági pontján levő szakaszokkal. A terep nehéz, az út hosszú, mi pedig fáradtak voltunk, de mennünk kell, mert biztonságunk ezt követeli. Alig hogy elindultunk, a konyha mellé bevágott 3 akna. Szerencsére senkinek sem történt baja, de a konyha Magyarfenesig meg sem állt.

Felderítésünk folyamán tüzet sehol sem kaptunk, és a kérdéses helyen ellenséget nem észleltünk. A másik oldalon csak gránátbecsapódást hallottam, és géppuskával is lőttek. Odavezetett az utunk. Fent a tetőn megtaláltuk a szakaszunkat. Tőlük balra lévő kopár hegyet verették aknával a románok, mert azon szivárgott fel valami magyar csoport. Odalöttek géppuskával is. Az Aranyos patak völgyében vezetett az utunk. Rengeteg német zuhanóbombázó húzott el fölöttünk vidáman firkándozva. Valószínűleg már megszabadultak bombabaterihűktől. Lejjebb a patak medrében német utászszázad gyülekezett, ugyanide szivárogtak magyar utászcsapatok is. Az úton egy hegyi ágyús üteg ment tüzelőállásba. A románok állandóan aknáztak. Úgy látszik, nagy támadás van kialakulóban. Délután 3 óra volt, mire beértünk a faluba. A sok koplalás után gyenge ebéd várt bennünket: gyümölcsíz kenyérral. Szerencse, hogy a híradósok főztek valami jó ebédet, és abból jóllaktam. Éppen [olvashatatlan] vetkőzni, hogy jól megfürdöm, amikor a 4-esek zászlóalj parancsnoka hívatott magához beszámolni a felderítés eredményéről. Ezzel is végeztem. Már levétköztem ingre-gatyára, hívatnak a telefonhoz. Ivánka százados új a dandár vezérkari főnöke érdeklődött, hogy mit végeztem. Megdicsért a kimerítő felderítésért. Most már nyugodtan mentem fürdeni. Le is mosakodtam tetőtől talpig. Mondhatom nagyon jól esett, hiszen csak néha kerül le a rólam a ruha. A doktor fogott egy tyúkot és nekilátta a szakácsok, hogy megfőzik vacsorára. Már fentem a jó tyúkpecsenyére a fogamat.

Ismét nehézfegyver-századparancsnok lettem. Az embereknek szállásról gondoskodtam. Rájuk is fért egy nyugodt éjszaka. Pedig a helyzet nem úgy állt, hogy nyugodtan lehetett volna aludni. Az aknagránátok egymás után suhogtak el felettünk. A géppuskák már a falu szélén szóltak. Az ég is mind jobban felhősödött. 7 órakor beütött a krach. Riadó! Azonnal felkészülni bevetésre. Rendeztem a századomat, kiosztottam a löszert, és vártam a további parancsot. A vacsora szokás szerint elmaradt. Már én is alig álltam a lábamon, és most egy éjjeli bevetés. Fél óra múlva egy 40 lehetőleg önként jelentkezéskből álló harccsoport megalakítására kaptam parancsot. Fegyverek: két golyószóró, egy gránátvető, puska, kézigránát. Feladatom: lezárni a falu alsó Járavize felé eső bejáratát. Fegyverek leszállásban, emberek fülelőknek kiállítva. Na, ez kellett még. Közben megeredt az eső. Az embereknek sem löszérük, sem sátorlapjuk. Elindultunk. Legnagyobb meglepetésemre egyben örömmre egy német utászszakaszt találtam a falu végén. Ők nem tudtak az érkezésünkről, viszont mi sem róluk. Önállóan megszervezték a falu lezárását, és biztosítását, mi csak erősítést adtunk hozzá. Így is sikerült az embereim egy részét pihentetni. 10 óra tájban megjött a vacsora, egyúttal a reggeli is a holnapi ebéd is, valamint kenyér és cigaretta. Igenám, csak hogy nem volt mibe kivenni, mert csakjaja nincs senkinek. Találtunk a házban a falon néhány tányért, és abból ettük meg a vacsorát, reggelit, ebédet együtt. Én egy darabig elbeszélgettem a kamerádokkal, majd helyszűke miatt a padlón aludtam.

Szeptember 26.

Reggel szét kellett osztanom a szakaszomat. Egymás után kaptam a parancsokat, hogy ide küldjek 20 embert, oda egy felderítő járőrt. Beérkezett 15 ember, pihentetni kell. Egész elosztó lettem. Az emberek nagy része tegnap este óta kint volt az állásokban, legtöbbje köpeny és sátorlap nélkül. Az eső pedig állandóan szakadt. Délben jött a dandár német összekötő tisztje, és a német utászszázad parancsnoka. Kérdezték, hogyan van elosztva a szakaszom. Rettentő mérgesek lettek, amikor megtudták, hogy a gránátvetőt nem küldtem fel a hegyre, hanem magamnál tartottam, tartaléknak. Fel kellett hát küldenem a gránátvető rajomat is. Jelentettem, hogy az embereim erőállapota nagyon gyenge, mert a felszerelésük hiányos, és vasárnap óta nem kaptak ételmet. Erre parancsot kaptam élelem harácsolására. Nos, ha csak ez hiányzik, akkor nem lesz ennyivalóban hiány. Elküldtem a szakaszomból három páncéltörőt azzal, hogy disznó és baromfi nélkül vissza ne jöjjenek. Közben én egy jó meleg szobában berendezkedtem, ágyat rendbe hoztattam, azzal, hogy éjjel jót fogok aludni. Megérkeztek az embereim egy disznóval és 2 tyúkkal. Nekiláttunk disznót perzselni, tyúkot kopasztani. Így vacsorára volt kilátás. Sajnos azonban csak kilátás maradt. A románok a délután folyamán annyira előreszivárogtak, hogy este belöttek a faluba. Azonnal riadó! Az egész tartalék fel a hegyperemre. Jött a német hadnagy, kiadta a holnapi napra a parancsot: Reggel támadást intézünk az út baloldalán lévő ellenséges állások ellen. Részt vesz a német utászszázad, az én szakaszomból két raj az én parancsnokságom alatt. Útközben felvesszük a támpontokon lévő egységeket is. Jobbról az úton harckocsik támogatnak. Ébresztő 5 órakor, indulás $\frac{1}{2}$ 6-kor. A tartalék éjjelre is kint marad figyelőben a gerincen, és felváltva virrasztanak.

Kimentem ellenőrizni, hogy a rajok a helyükön vannak-e. Legnagyobb megdöbbenésemre Szilágyi szakaszvezetőt és Kun örvezetőt az egyik házban találtam, néhány emberükkel meledgni. Pisztollyal zavartam fel őket a hegyre, és megígértem, hogy hadbírótság elé fogom őket állíttatni. Ilyen súlyos helyzetben ekkora fegyelmetlenség végzetes lehet. Sajnos még mindig vannak, akik nem értik meg az idők komolyságát, és mindennél előbbre való saját kényelmük. 2 óra volt, amikor lefeküdtem.

Szeptember 27.

5 óra, ébresztő. Még egész sötét van. Az eső zuhog. Összegyűjtöm a szakaszomat, és $\frac{1}{2}$ 6-kor elindulunk csatárláncban föl a 666. magassági pontra. Jobb és bal szárnyon németek, középen a szakaszom. Fent arcvonal változtatás jobbra. Átfésüljük a bokros terepet. Sehol semmi. A 756. magassági pontban csatlakoznak hozzánk a 2-es hegyik. Megyünk tovább előre. Elérjük a tegnapi román állásokat. Teljesen üresek. Úgy látszik az éjjel hátrább vonultak. Tovább! Csuromvizesek

vagyunk. Rajtam és a legtöbbször sem köpeny, sem sátorlap. Úgy vacogok, mint a kutya. Előttünk egy nagy erdős hegy, a tetejéről füst száll fel. Valószínűleg ott vannak a románok. Megyünk előre. A hegytől balra egy egyedül álló kúpon mozgás látszik. Nincs több mint 200 méterre. Az alakok nyugodtan sétálnak. Mi is állunk egy kis dombon, és nézzük őket. Lőni nem merünk, mert hátha sajt. Egy felderítő járót akarunk kiküldeni. Egyszer csak futkosás támadt fent, pár pillanat múlva tüzet kapunk. Most már tudjuk, hogy románok. Levágódunk, és mi is tüzelünk. A gránátvetőket magam mellé tüzelőállásba rendelem, de nehezen akarják megnyitni a tüzet. Közben állandóan lövöm puskával a hegyet. A balszélső gránátvetőm gyönyörűen lő. Két géppuskát elnémított. De suhogás hallatszik, majd hatalmas recsenés. Akna. Bevágott a kis domb másik oldalára. Most már zuhog. Az egyik felé taláta a gránátvető löszeresládáját. Felrobbant. Lőnek már az erdős hegyről is. A németek futnak hátra, utánuk a mieink. A jobbszélső gránátvetős őr, Borbély bácsi még mindig lő, pedig már senki sincs a közelében, de azt mondja, nem enged a románok kezére egy gránátot sem. Most már én is megyek hátra. De a terep teljesen nyílt és a románok géppuskával lőnek utánam. Körülöttem pattognak a lövedékek úgy, hogy az általuk felvágott sár az arcomba freccsen. Találtam egy gázalarc tokot. Felveszem, kézigránátok vannak benne. Többször elcsúszom a felázott talajon. Már alig lihegek, de futnom kell, mert folyton lőnek utánam, és fedezőhely nincs. Végre beérek egy sziklacsoport mögé. Ott már vannak németek és magyarok. Ottmaradok. Várjuk a román ellentámadást. Minden tagomban remegek, nincs egy száraz darab rajtam. Hideg szél csapkodja az arcomba az esőt. Félőrája fekszünk vacogva a szikla tövében. A románok nem jönnek. Erre mi is hátrébb szívárgunk. Találkozunk egy német hadnaggal, gyűjti össze a németjeit.

Tőle kapom a parancsot, hogy a 33-asok vonuljanak le a faluba. Szedem össze az embereimet. Örülünk, hogy megszáradhatunk. Talán ki is pihenhetjük magunkat. Már egészen a falu felett voltunk. Egyszer csak suhog felettünk egy akna, bevágódik mellénk, nem robban. Utána másik, harmadik. 10-et számoltam meg, mind köréni esett. De egy se robbant. Na, ez szerencse. Leértünk a körletünkbe. Azonnal levetkőztem meztelenre, nem volt egy száraz darab rajtam. A legényem szerzett román gatyát és inget, azt húztam magamra, míg az enyém megszárad. De nem tudtam fél óráig pihenni. Jött Takáts zászlós: az összes 33-asok a parancsnokságra. Ismét magamra húztam vizes ruháimat.

A parancsnokságon egy 3 rajos lövészszakasz megalakítására kaptam parancsot. Kijelölték a körletemet, az embereknek pihenő. De nem nekem. Alig voltam kész a szakaszommal, hívtak a parancsnokságra. Magammal kellett vinnem a körletparancsnokokat és az egyes szakaszok névsorát. Főhadnagy úr rettenő durva hangon fogadott, és alaposan leszidott bennünket. Oka a vasárnapi visszavonulás volt, hogy jóformán halott és sebesült nélkül hagytuk fel támpontunkat, és emiatt vele a dandárnál szóba sem álltak.

9 óraker ismét meg kellett jelennem a parancsnokságon jelenteni az őrség felállítását.

Szeptember 28.

Reggel 7-kor főhadnagy úr megszemlélte a szakaszokat jobban, ismét letolt bennünket a sárga földig, és tizedeléssel fenyegetőzött újabb visszavonulás és szerelvény-, fegyverzet elhagyás esetén. Utána büntetésből fél óra fegyelmező volt, majd ismét pihenő. Már előre örültem, hogy ma jól kipihenem magamat. Volt még egy kis disznóhúsunk, csináltunk finom ebédet. 11 óraker azonban jött a hideg zuhany. Riadó! Szakaszommal támadásba megyek. Jelentkezés Harkay hadnagy úrnál 12 óraker. Ő a századparancsnok. Támogat az úton három német 15 cm-es rohamlőveg.

1/2-kor indult a század biztosított menetben, támadásra. Útközben megtudtam a részleteket. Egy megerősített szakasz erejű román csoport van beásva az országúttól jobbra lévő 695-ös harántgerincen. Ha kiérünk, az erdőből szépen lehet látni őket. Az erdő szélén szétbontakoztunk támadáshoz. Az én szakaszom balszárnyra került. Itt voltak a gránátvetők is. Azok nyitották meg a tüzet. Rövid idő alatt már mindkét oldalon szóltak a fegyverek. Élénk tűzharc fejlődött ki. Akarom előrevinni a szakaszomat, de nem mozdul senki. Pisztollyal lövök közéjük, mire pár métert előreugranak. A jobbszárny lemaradt. Átszaladok Égető Bercihez, hogy kissé előrelelendítem őket. Visszajövet látom, hogy a legényem fekszik és nyög. Térdlővést kapott. Hátrahúzó a bokrok közé, melléállítok egy embert, és futok előre a szakaszomhoz. Megint dekkolnak, és egyik sem mozdul. Rohamot ordítok, de egy erős ütést érzek a jobb lágyékom alatt. Meglőttek. Sántikálva megyek hátra. Erősen lőnek utánam, de több nem talál. Szólok két emberemnek, hogy segítsenek. A vérem erősen folyik. Már egész vörös a nadrágom. A csizmámban is szotyog a lábam a vértől. Mind erőteljesebb leszek. Végre fedett helyre jutunk. Már nem bírok tovább menni. Itt bekötöznek, de vibrál a szemem, a lélegzetem elakad és folyik rólam a hideg veríték. Sok vért vesztettem. Kötözés után kissé jobban lettem, de menni már nem tudtam. Az egyik derék 4-es honvéd a hátán vitt le a faluba. Oda, ahol tegnap volt a körletem. Ahogy letesznek az ágyra, zuhog körülöttnk az akna. Gyerünk le a pincébe. Itt van az egész ház népe. Az asszonyok siratnak. Nemsokára még 2 sebesültet hoznak: Rurugy szakaszvezetőt, a gépszakasz parancsnokát és egy gránátvető kezelőt. Az elsőnek a lábszára, a másikkal a keze feje volt átlőve. Megjött a doktor is, de már nem sok dolga akadt, mert be vagyunk kötözve. Kapunk egy szekeret, felraknak rá, beszállítanak a faluba. Ott már vár a sebesültszállító autó. Beraknak, és este már Szászfenesen vagyunk. Átkötöznek, tetanuszoltást kapok [?], majd továbbszállítanak Kolozsvárra. Este 9 óraker már bent fekszem a tábori kórház tisztai szobájában.

„Egy kis jószerecse, semmi más.” (Zrínyi Miklós)

Címkek:

[hadapród](#) ^[2]

[Ludovika](#) ^[3]

[Románia](#) ^[4]

[frontnapló](#) ^[5]

Kiadás: 14. évfolyam (2014) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/naplo/frontnaplo_a_ghalui_havasokban_folyt_harcokrol.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/naplo/frontnaplo_a_ghalui_havasokban_folyt_harcokrol.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/hadapród>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ludovika>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/romania>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/frontnaplo>